

Informatyzacja przedsiębiorstw

Izabela Szczęch

Politechnika Poznańska

Środki trwałe

Rachunkowość – Środki trwałe

AKTYWA			PASywa		
Symbol pozycji	Opis		Symbol pozycji	Opis	
A	Aktywa trwałe		A	Kapitał (fundusz) własny	
I	Wartości niematerialne i prawne		I	Kapitał (fundusz) podstawowy	
1	Koszty zakończonych prac rozwojowych		II	Należne wpłaty na kapitał podstawowy	
2	Wartość firmy		III	Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	
3	Inne wartości niematerialne i prawne		IV	Kapitał (fundusz) zapasowy	
II	Rzeczowe aktywa trwałe		V	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	
1	Środki trwałe		VI	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	
2	Środki trwałe w budowie		VII	Zysk (strata) z lat ubiegłych	
III	Należności długoterminowe		VIII	Zysk (strata) netto	
IV	Inwestycje długoterminowe		IX	Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego	
V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	
B	Aktywa obrotowe		I	Rezerwy na zobowiązania	
I	Zapasy		II	Zobowiązania długoterminowe	
1	Materiały		III	Zobowiązania krótkoterminowe	
2	Półprodukty i produkty w toku		IV	Rozliczenia międzyokresowe	
3	Produkty gotowe		C	PASYWA RAZEM	
4	Towary				
II	Należności krótkoterminowe				
III	Inwestycje krótkoterminowe				
1	Krótkoterminowe aktywa finansowe				
2	Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne				
IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe				
▶ C	Aktywa Razem				

Środki trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi (np.: prawo do wieczystego użytkowania) o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż 1 rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki lub oddane do użytkowania na podstawie najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze.

Klasyfikacja środków trwałych (KŚT)

Usystematyzowany zbiór majątku trwałego służący m.in. do celów ewidencyjnych, ustalaniu stawek odpisów amortyzacyjnych oraz badaniom statystycznym, dzieli środki trwałe na następujące grupy:

GRUPA 0 – grunty

GRUPA 1 – budynki, lokale spółdzielcze, prawo do lokalu mieszkalnego

GRUPA 2 – obiekty inżynierii lądowej i wodnej

GRUPA 3 – kotły i maszyny energetyczne

GRUPA 4 – maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania

Rachunkowość – Środki trwałe

GRUPA 5 – specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty

GRUPA 6 – urządzenia techniczne

GRUPA 7 - środki transportu

GRUPA 8 – narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie

GRUPA 9 - inwentarz żywy

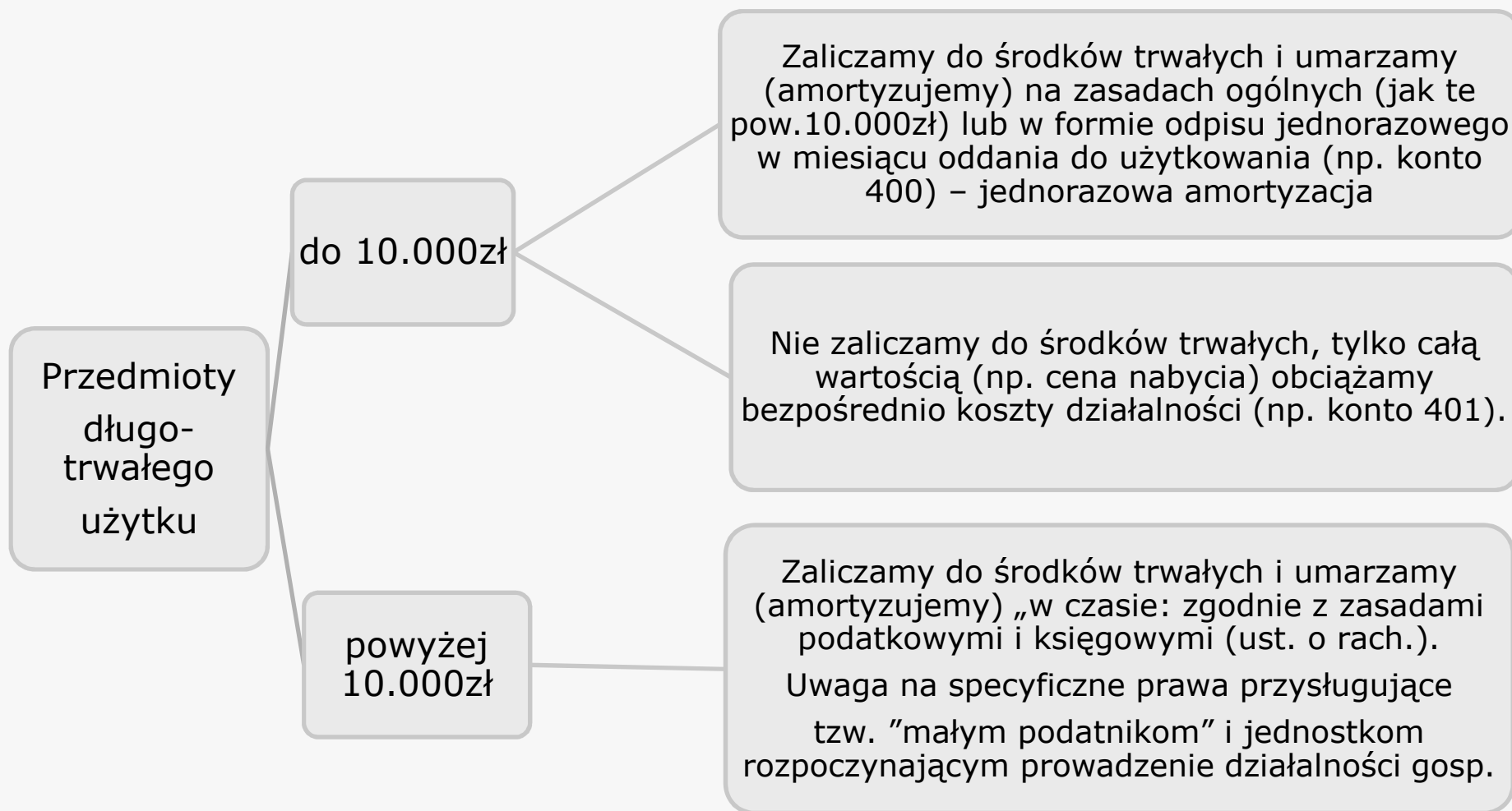
Maksymalne stawki amortyzacyjne dla poszczególnych grup, podgrup i rodzajów środków trwałych zostały określone w załącznikach do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych i ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (takie same zasady dla osób fizycznych i prawnych).

Rachunkowość – Środki trwałe

Definicja środków trwałych nie wymienia wartościowego kryterium zaliczania składników aktywów do środków trwałych, jednak stosuje się je jako kryterium pomocnicze dla celów księgowo-ewidencyjno-podatkowych, gdyż:

- przepisy podatkowe zezwalają na niezaliczenie do środków trwałych składników aktywów spełniających wszystkie kryteria definicji, ale których wartość początkowa nie przekracza 10.500 zł – decyzja o zaliczeniu danego składnika do środków trwałych lub obciążeniu jego wartością od razu kosztów działalności pozostaje w gestii podatnika

Rachunkowość – Środki trwałe

Rachunkowość – Środki trwałe

Wartość początkowa (brutto) – jest to wartość jaką przyjmuje się w momencie przyjęcia środka trwałego do użytkowania, będąca podstawą obliczania odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych).

Umorzenie środków trwałych – to korekta (umniejszenie) wartości początkowej środka trwałego w związku z tym, że się zużywa.

Amortyzacja – to wartość zużycia środka trwałego odnoszona w koszt działalności gospodarczej, kwota umorzenia = kwota amortyzacji.

Zasady i metody obliczania amortyzacji (umorzenia)

Amortyzację (umorzenie) oblicza się wg przepisów podatkowych od wartości początkowej środków trwałych począwszy od pierwszego miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek wprowadzono do ewidencji (oddano do użytkowania), do końca tego miesiąca, w którym następuje zrównanie sumy odpisów amortyzacyjnych z ich wartością początkową lub w którym postawiono je w stan likwidacji, zbyto lub stwierdzono ich niedobór.

Rachunkowość – Środki trwałe

Według przepisów podatkowych – odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych dokonuje się generalnie przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych określonych w „wykazie stawek amortyzacyjnych” stanowiącym załącznik do ustawy o PIT i CIT.

Podstawowe metody obliczania amortyzacji (umorzenia)

- **metoda liniowa (równomierna)** - przez cały okres amortyzowania stosowana jest jednakowa stawka amortyzacyjna od wartości początkowej
- **metoda degresywna (przyśpieszona)** - wysokość odpisów amortyzacyjnych tą metoda oblicza się za pomocą podwyższonej stawki procentowej od wartości netto środka trwałego na początek kolejnych lat
- **metoda jednorazowego odpisu amortyzującego** - dotyczy środków trwałych o wartości początkowej do 10.000 zł oraz podatników rozpoczynających działalność lub tzw. małych podatników

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda liniowa

$$Ar = Wp * a \%$$

$$Am = Ar / 12 \text{ miesięcy}$$

Ar – amortyzacja roczna

a % - stawka amortyzacyjna, procentowa (stopa amortyzacyjna) roczna

Wp – wartość początkowa środka trwałego

Am - amortyzacja miesięczna (miesięczny odpis amortyzacyjny)

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda liniowa - przykład:

Dane:

Wp 20.000 zł np. nowy samochód (bo używany można amortyzować ze współczynnikiem dwa razy większym, czyli przez 2,5 roku)

a % = 20 % rocznie,

przyjęcie do ewidencji w kwietniu 2012

$$Ar = 20.000 * 20 \% = 4.000 \text{ zł}$$

$$Am = 4.000 \text{ zł} / 12 \text{ miesięcy} = 333,33 \text{ zł}$$

I rok (2012) – 8 miesięcy (od maja do grudnia) $333,33 * 8 = 2.666,64$

Wartość netto nie umorzona $20.000 \text{ zł} - 2.666,64 \text{ zł} = 17.333,36 \text{ zł}$

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda liniowa – przykład c.d.:

II rok (2013) – 12 miesięcy $333,33 * 12 = 3.999,96$ zł (zaokrąglenie można dodać na koniec roku, lub na koniec okresu)

Wartość netto nie umorzona $17.333,36$ zł - $3.999,96$ zł = $13.333,40$ zł

III rok (2014) – 12 miesięcy $333,33 * 12 = 3.999,96$ zł

Wartość netto nie umorzona $13.333,40$ zł - $3.999,96$ zł = $9.333,44$ zł

IV rok (2015) – 12 miesięcy $333,33 * 12 = 3.999,96$ zł

Wartość netto nie umorzona $9.333,44$ zł - $3.999,96$ zł = $5.333,48$ zł

V rok (2016) – 12 miesięcy $333,33 * 12 = 3.999,96$ zł

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda liniowa – przykład c.d.:

Wartość netto nie umorzona $5.333,48 \text{ zł} - 3.999,96 \text{ zł} = 1.333,52 \text{ zł}$

Wartość odpisów amortyzacyjnych w kolejnym roku (2017) wynosić będzie $1.333,52 \text{ zł}$, gdyż taka jest pozostałość wartości nie umorzonej (nie zamortyzowanej) tego środka trwałego.

VI rok (2017) $1.333,52 \text{ zł} / 333,33 \approx 4$ miesiące

$333,33 * 4$ miesiące (styczeń-kwiecień) = $1.333,32 \text{ zł}$

Wartość netto nie umorzona $1.333,52 \text{ zł} - 1.333,32 \text{ zł} = 0,20 \text{ zł}$

5 miesiąc (maj) $0,20 \text{ zł}$

Wartość netto nie umorzona $0,20 - 0,20 = 0,00 \text{ zł}$

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda degresywna

Wysokość odpisów amortyzacyjnych tą metoda oblicza się za pomocą **podwyższonej stawki procentowej** od wartości netto środka trwałego na początek kolejnych lat. Począwszy od roku, następującego po roku, w którym nastąpiło zrównanie rocznej kwoty amortyzacji obliczonej wg metody liniowej dokonuje się dalszych odpisów przy zastosowaniu metody liniowej, aż do miesiąca, w którym środek trwały zostanie całkowicie umorzony.

Współczynnik podwyższający podstawową kwotę amortyzacyjną wynikającą z wykazu stawek nie może być wyższy niż 2.

Metodę tę można stosować wyłącznie dla środków trwałych z grupy 3-8 z wyjątkiem samochodów osobowych.

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda degresywna - przykład:

Dane:

Wp 20.000 zł (brutto = netto bo brak umorzenia),

a % = 20 % rocznie,

Wpdw = 2 (współczynnik podwyższający)

przyjęcie do ewidencji 04.2012

Obliczenie rocznego odpisu amortyzacyjnego metodą liniową:

$$Ar = 20.000 \text{ zł} * 20 \% = 4.000 \text{ zł} / \text{rok}$$

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda degresywna – przykład c.d.:

I rok (2012) – $20.000 \text{ zł} * 40 \% \text{ (tj. } 2 * 20 \% \text{)} = 8.000 \text{ zł / rok}$

$8.000 \text{ zł / 12 miesięcy} = 666,66 \text{ zł / miesięcznie}$

8 miesięcy (od maja do grudnia) $666,66 * 8 = 5.333,28 \text{ zł}$

Wartość netto nie umorzona $20.000 \text{ zł} - 5.333,28 \text{ zł} = 14.666,72 \text{ zł}$

II rok (2013) – $14.666,72 * 40 \% = 5.866,69 \text{ zł / rok}$

Wartość netto nie umorzona $14.666,72 \text{ zł} - 5.866,69 \text{ zł} = 8.800,03 \text{ zł}$

III rok (2014) – $8.800,03 * 40 \% = 3.520,01 \text{ zł / rok}$

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda degresywna – przykład c.d.:

W związku z tym, że roczny odpis amortyzacyjny byłby od tego roku niższy niż liczony metodą liniową przechodzimy na metodę liniową, czyli:

$$Ar = 20.000 \text{ zł} * 20 \% = 4.000 \text{ zł} / \text{rok}$$

$$\text{Wartość netto nie umorzona } 8.800,03 \text{ zł} - 4.000 \text{ zł} = 4.800,03 \text{ zł}$$

$$\text{IV rok (2015)} - Ar = 20.000 \text{ zł} * 20 \% = 4.000 \text{ zł} / \text{rok}$$

$$\text{Wartość netto nie umorzona } 4.800,03 \text{ zł} - 4.000 \text{ zł} = 800,03 \text{ zł}$$

$$\text{V rok (2016)} - Ar = 20.000 \text{ zł} * 20 \% = 4.000 \text{ zł} / \text{rok},$$

$$Am = 4.000 / 12 \text{ miesięcy} = 333.33 \text{ zł} \text{ miesięcznie}$$

$$800,03 : 333,33 \approx 2 \text{ (miesiące)}$$

Rachunkowość – Środki trwałe

Metoda degresywna – przykład c.d.:

2 miesiące (styczeń – luty) $2 * 333,33 \text{ zł} = 666,66 \text{ zł}$

3 miesiąc (marzec) $800,03 \text{ zł} - 666,66 \text{ zł} = 133,37 \text{ zł}$

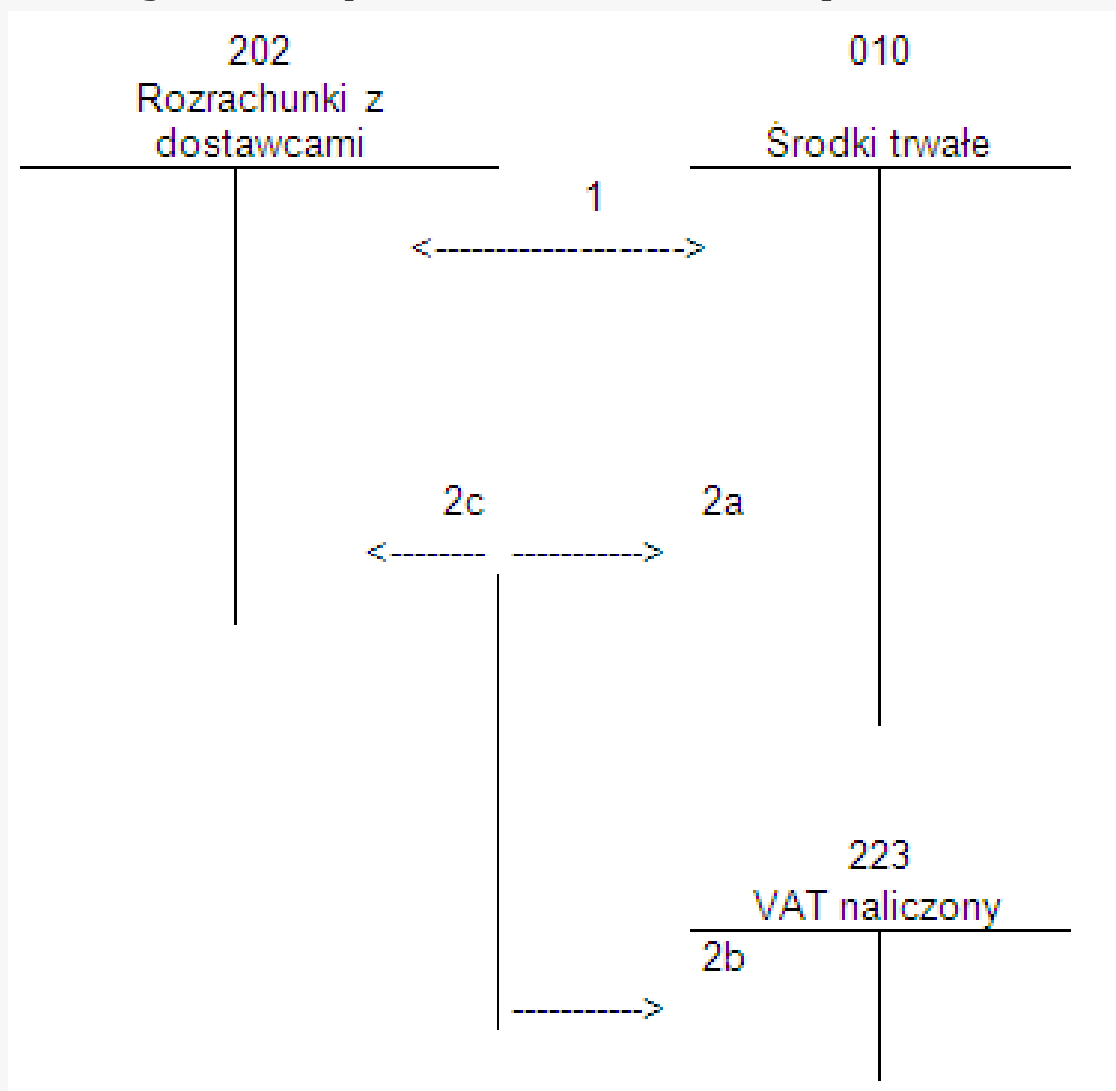
Wartość netto nie umorzona $800,03 \text{ zł} - 666,66 \text{ zł} - 133,37 \text{ zł} = 0,00 \text{ zł}$

Dowody księgowe służące do ewidencji środków trwałych

- **OT** - „Przyjęcie środka trwałego”
 - przyjęcie do użytkowania nowych lub używanych środków trwałych (nabytych w drodze zakupu lub budowy)
 - dokonanie ulepszenia środka trwałego
- **LT** - „Likwidacja środka trwałego” - postawienie środka trwałego w stan likwidacji
- **PT** - „Protokół zdawczo – odbiorczy środka trwałego” - nieodpłatne przekazanie i przyjęcie środka trwałego
- **MT** - „Zmiana miejsca użytkowania środka trwałego” - zmiana użytkowania środka trwałego w ramach jednostki

Rachunkowość – Środki trwałe

Ewidencja zakupu środków trwałych

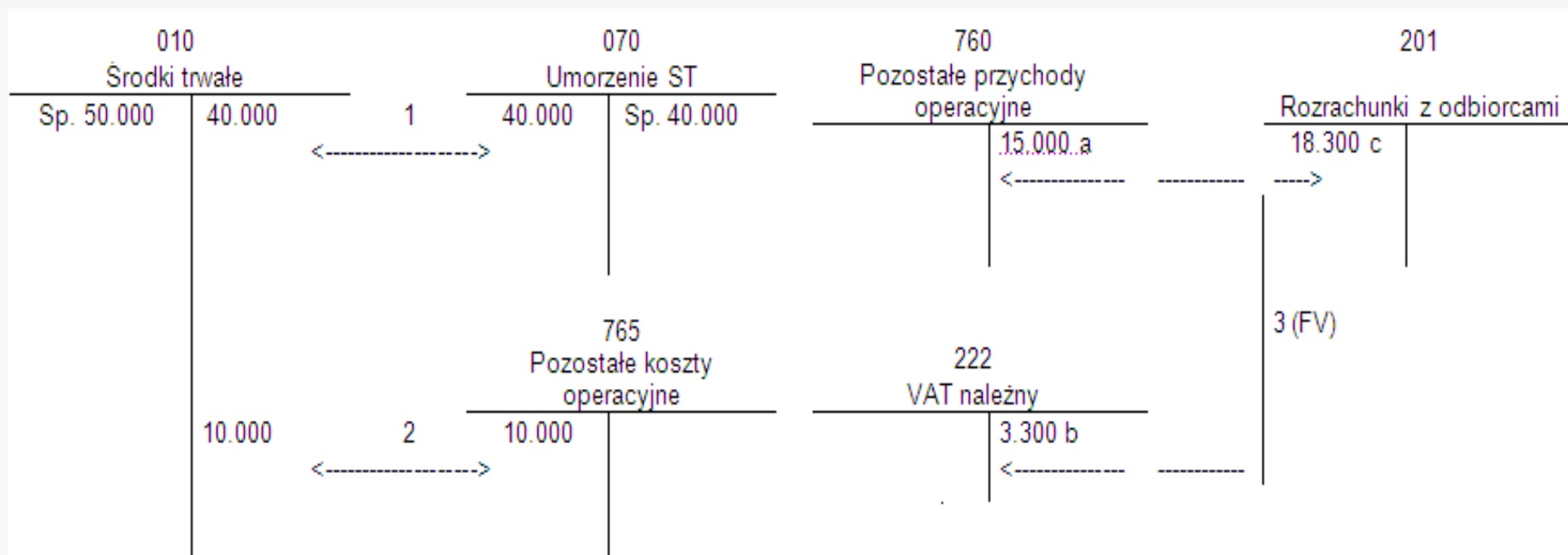
Rachunkowość – Środki trwałe

Ewidencja amortyzacji (umorzenia) środków trwałych

Rachunkowość – Środki trwałe

Ewidencja sprzedaży środków trwałych

Leasing środków trwałych

Leasing polega na oddaniu innej jednostce do używania środka trwałego, będącego przedmiotem umowy usługowej, na czas oznaczony za umówioną opłatą rozłożoną na tzw. raty leasingowe.

Rodzaje leasingów:

- operacyjny
- finansowy

Leasing operacyjny

- przedmiot leasingu pozostaje własnością leasingodawcy (finansującego),
- leasingobiorca (korzystający) płaci systematycznie, comiesięczny czynsz (raty leasingowe) z tytułu użytkowania przedmiotu umowy leasingowej,
- korzystający ujmuje wartość leasingu w ewidencji pozabilansowej, bo nie może ująć przedmiotu w ewidencji Środków Trwałych,
- traktowany jest w rachunkowości jako usługa.

Leasing finansowy

- korzystający zalicza przedmiot umowy do własnych aktywów (Środków Trwałych) i w związku z tym umarza go i amortyzuje,
- korzystający wykazuje w swoich księgach rachunkowych wartość całego zobowiązania, na które składają się:
 - wartość netto otrzymanego do używania środka trwałego
 - wartość opłat dodatkowych (odsetki od kapitału, wynagrodzenie finansującego)